

ҘАПЛА ҘАВ...

Массалла информаци хатерёсенче республика пусләхән командине көрекен сынсем бюджет укши-тенкипе саккуна пәсса усә курни җинчен усал хыпар-хәнар йышлансах пырать.

Ҙак шутри вун-вун ял тәрәхән пусләхне асанса та пөтереймән. Вёсем те республика пусләхән командинчен пулнине кәна паләртса хәварәпәр, мөншән тесен хайсен хальхи вырәнёсене район ертүсисем сөннипе йышәннә. Районсенчи коррупци пирки те сәмах пусармәпәр – иртнә номерте ку ыйтәва тәплән сүтатса панәччә. Акә, сәмах май, Пәрачкәв район администратийё бюджета 10 млн тенкеләх сиен күнәшән Ҙак кунсенче каллех тепәр следстви ёсә пусарнә.

Хальхинче вара статья җырма сүлләрех шайри чиновник – вице-премьер – ялхушаләх министрә Сергей Павлов – ячәпе сыхәннә шәвша хистерә.

Эрех завочё – Михаил Игнатьев командин тәп бастионёсенчен пәри.

Эрех юхать, енчәк тулать

«Правда ПФО» интернет-хаҗат Ҙак кунсенче «Чәваш Ен вице-премьерә эрех заводне субсиди панәран мухмәрпа аптәрәть» ятлә статья пичетлесе кәларчә. «Чәвашсен тепәр пысәк чиновникән пусә сийән уголовнай ёс пусарас хәрушләх Ҙакәнса тәрәть... Хайне усә тәвассишән тәрәшса «Чебоксарский» эрех заводне республика бюджетәнчен 67 млн тенкә субсиди панәшән айәплама пултарасчә әна», – тенә статьяра. Эрех завочё агропромышленность комплексне кәмест. Тупаш сукки сине те йәвантарма пултараймасть вәл. Анчах та вице-премьер – ялхушаләх министрә Сергей Павлов шәпах Ҙак завода «2013-2020 сұлсенче Чәваш Республикинче ялхушаләхне аталантарассипе ялхушаләх продукцине сутасине йәркелессе» программа шучәпе субсиди панә. Ҙав вәхәтрах республикәри ялсенче вун-вун предприятия укша-тенкә енчен вәсәвлә пуләшу кәтет.

Мөншән Ҙапла хәтланнә-ха правительство?

Нумаях мар пулса иртни аса килет.

Ача-пәча спортне аталантарма уйәрса панә миллионсене «тәкакпанәшән» Анатолий Николаев спорт министрне (пәлекенсем каланә тәрәх, республика пусләхән кумне) судпа айәпланә хысчән Михаил Игнатьевән әна ёсрен хәтарма тивнех, анчах та тепәр әшә вырәнә та хәйех тупса панә теҗсә. Экс-министр часах эрех заводәнче директор сүмә пулса тәнә. Вәрәсен чәлхинче «смотрящий» текен әнлав пур. Ыттисене тәрәслесе тәраканни ёнтә ку. Николаева шәпах Ҙак вырәнә лартнә теҗсә пурне те пәлекен интернет-блоггерсем. Апла-и, сук-и – официаллә мөроприяисенче эрех завочән директорә вырәнне халь час-часах унән заместителә Анатолий Николаев мөлтлетет.

Акә тата Улатәр хула администратийән пусләхә Михаил Марискин следстви аллине Ҙакланиччен Михаил Игнатьев әна сине тәрсах хула халәхне Шупашкарти эрех завочән продукцине сутма хистенә. Пәр енчен, ку «чәвашсенне сүтән ил» лозунгпа сыхәннә пек, тепәр енчен вара, маларах каланине шута илсен, кунта урәх интерес пулнине те курма пулать. Субсидине те Сергей Павлов республика пусләхә ирәк памасәр тыттарман ёнтә.

Ҙапла вара, Михаил Игнатьев таврашәшән Шупашкарти эрех завочё Ҙав тери кирлә объект пулса тәрәть. «Правда ПФО» ахальтен җырмасть пур: «Сәнаса-курса тәракансем Ҙапла шутласчә: министрствәсем патшаләх программисене мөнле пурнәҗсланине тәрәсленә май право органәсем ылтән муклашки чавса кәларнә темелле, следстви ситес вәхәтра тәпчеме паләртнә шавлә ёссенче паллә сынсен хушамачәсем пәр хутчен кәна мар янәрәҗ-ха».

Сүпсипе хупәлчи

Республика пусләхә Михаил Игнатьев хәйән юратнә министрә мән хәтланнине пәлсе тәни пәрре те иккәлентермест. Май пур таран нумайрах укша хәпәтасси вёсен сөмье йәлиске-ха. Акә 2012 сұлхи августән

15-мөшөнче The Moscow Post интернет-хаҗатра пичетленнә «Чәваш Ен пусләхән «сөмье подрячә» статьяна аса илер-ха.

«Чәваш Ен пусләхә Михаил Игнатьев тата унән мәшәрә республикәри ялхушаләх министрствин тата патшаләхән «Поддержка» страховани компанийән коррупциллә ёс-пусәпе тачә сыхәннә, – тесе җырначчә хаҗат. – Чәваш Ен ялхушаләх министрствинче йәркене пәснине Шутлав палати те сирәплетсе панә». Сәмах май, Шутлав палати хәйән тәрәслевне Раҗсәй правительствин председателә Дмитрий Медведев хушнине ирттернә. 2010-2012 сұлсенче ялхушаләх ёс-хәләпе объекчәсене страхлансене патшаләх пуләшәвне панә чухне нумай йәркене пәснә. Статьяра илсе кәтарнә тәсләхсенчен хәшне-пәрне сөс асанәпәр: «Федераци тәллөвлә панә 541,4 млн тенкә уксан пысәк пайне саккуна пәсса расхутланә. Чи малтан аграрисене 200 млн тенкә ытла субсиди парса пуләшнине паләртмалла. 2813 страхлав киләшөвөнчен 2806 киләшөвне патшаләхән «Поддержка» страховани компанийәнче тунә, ытти компанисенче – сиччәшне кәна».

Мөншән капла-ха? Тупсәмә сәмәл. «Поддержка» страховани компанийә Ҙакән хысчән шутсәр вәйлә пуйса кайнә. Акә 2010 сұлта компани тупәшә 160,8 млн тенкә ситнә (йәрке тәрәх 41,6 млн кәна пулмалла). Кам кәсйине кәнә тетәр Ҙак укса? Компани хуҗисен шутәнче Михаил Игнатьевпа унән мәшәрә Лариса пулнине илтсен хәвәрах әнланатәр пулә тетпәр. Хәйсен аллинче вёсем ун чухне 500 пин акци тытса тәнә. Ҙав вәхәтра Игнатьев республикән ялхушаләх министрә пулса ёслөнә (ку ведомствәра вәл 1996 сұлтанпа, малтан министр заместителәнчен пусланә).

Правительствән Ҙак подразделенийә тәпсәр пичке пекех: унта хәт мән чухлә укса чых, пәр пус юлмичен сисе ярасчә. «Хмель и пиво России» шавлә программәна аса илер-ха тата. Әна пурнәҗслама Чәваш Республикинче хальхи уксапа шутласан вун-вун миллиард яраса панәччә. Ун чухнехи власть (Игнатьев та вәл шутра юлашки сын пулман) Ҙак миллиардсене нимән те мар «сәтса» ячә. Анчах Раҗсәй хәмли әста? Тахсан сөршыври пәтәм хәмлан 80 процентне пирән республикә-

ра туса илнине манса кайман пулә-ха эсир?

Шутлав палати ирттернә тәрәслев хысчән пәтәм материалә право органәсене яраса панә тесе җырначчә The Moscow Post. Ҙакән хысчән пәр сас-хура та пулмарә. Республикән ун чухнехи прокурорә Игнатьевпа унән таврашәнчисен интересәсене хытә хүтәлетчә Ҙав.

Юлашки шанчәк – ачасенче

Халә вара мораль тәлөшпе нине тәман, анчах кәсйисене укса чыхса тултарнә Ҙак «команда» каҗса кайсах влаҗра ларса юлас тесе вәткеленет. Анчах та вёсене республика пусәнче курас текенсем сахалансах пырасчә. Ҙавәнпа Михаил Игнатьев йәркеллә этемән пусне те шәнәҗма пултарайман утәмсем тәвать пулмалла. Халь вәл аслисене... ачисем урлә агитацилет. Ҙакән җинчен REGNUM информаци агентствинионән 4-мөшөнче тухнә «Игнатьев гитлерюгенда тара тытнә: Чәваш Енри ача-пәчалла мар вәйәсем» ятлә статьяра җырчә.

Статьяра «Чәваш Енре массаллә культура мөропри-

2014 сұлта, тулта декабрь шатәртатнә чухне, Шупашкарта ача сачә уснә ятпа чи пәчәккисене кәске җанәллә сүхе футболкәсем тәхәнтартнә.

Кәҗалхи майән 24-мөшөнче, «Единая Россия» парти праймериз (умсуйлав) ирттернә чухне, аслисем хәйсен ачи-пәчине чәнласах юратнине тәрәслөнә: вёсене ашшә-амәшән пухәвәсене чәнсе илсе шкулсенче сәсәлава хутшәнтартнә.

Массаллә мөроприяисем «сүлләрен те сүллә» шая сөкленсе пынине майән 1-мөшөнче тата тепәр хут сәнарәмәр: ун чухне Шупашкарән Хәрлө площадәнче шкул сұлне ситмен 700-е яхән ачана парад пухса флешмоб ирттерчәс.

Тепәр «сүллә шая» вара июнән 1-мөшөнче, Пәтәм тәнчери ача-пәчана хүтәлемелли кун, шар хөвел айәнче «парәнтәрчәс». «Садикпа шкула сүрекән 10 пин (!) ачана 35 градус шәрәхра Хәрлө площадке хәваласа кәларчәс, политиксем сөнә садиксемпе шкулсем усма миллиардшар тенкә тәкаклани җинчен кәкәр җапса мухтаннине итлеттерес тесе темиҗе сехет таран тытрәс!» – пәлтерет агентство.

Ҙак ачасен «лайәх пиччешән» сәсәлама ашшә-амәшине йәләнмалла имәш.

ятийәсем-пе уявсем ирттересси сөнә шая сөкленсе пурне те тәләнмеллипех тәләнтерет» тенә. Хәшпәр сыпәка илсе кәтартар-ха.

«Шупашкарта пурәнакансене иртнә самана каялла таврашәннә пек туйәна пусланә. Ун чухне массаллә мөроприяисене хутшәннисен статистикине вәренекенсемпе студентсен шучәпе үстерсе кәтартас тесе вёсен зачеткисене туртса илетчәс, – тет статья авторә. – Халә вара сұла ситменнисене тапәннә».

Ҙакән пек «мөроприяисен» шутне Михаил Игнатьев «Молгород» форумә уснә сәре хутшәннине те кәртәпәр. Унта вәл сәмрәксене республика пусләхән должносөнчех юлас кәмәлә Ҙав тери пысәк пулнине чунне усса пәлтернә.

Мөнәх калән ёнтә? Тен, хәварәпәр-и әна республика пусәнчә? Ун таврашәнчи йәяха малашне те Чәваш Ене сәратма меллә пултәр-и? Пуҗ тавра сәвәрттарса шухәшлама пәлекенән хуравә пәртен пәрре пулмалла тетәп. Вәл мәнлине хәвәрах әнланатәр.

Николай МАКСИМОВ.

Сәнукерчәксене «Правда ПФО» тата сар.ру сайтсеннен илнә.

ЛИТЕРАТУРА СУЛТАЛАКЭ

Чаваш ҫерё ҫийён —
Иванов сасси

2015 сула Чаваш Енре пурнакансемпе Атлҫи тәрәхәнчи ытти чавашсем Константин Иванов (Партта Кёҫтентинё) ячёпе ҫыхантарчёҫ.

Чаваш патшалăх гуманитарни институтенче «Константин Иванов тата чаваш тәнчи» ятпа Пётём Раҫсейри наука-практика конференцийё иртрё. Ана чаваш поэзийён классикё ҫуралнăранпа 125 сул ҫитнине халалларёҫ.

Конференци ёҫне Иванов произведенийёсене, уйрамах «Нарспи» поэмăна, ятарласа тёпчекенсем, учительсемпе студентсем, шул ачисем хастар хутшăнчёҫ. «Нарспие» чунтан юратса пăхмасăр калакан пёчёк маттурсем те пуханчёҫ. Турцирен ятарласа ҫитнё ханасем чавашла шакартаттарса калаҫнине итлеме ҫав тери кăмăллă пулчё. Удмурт, мари, тутар, пушкарт халăх-

семшён те Константин Иванов ҫывăх сын шутолнать терёҫ кўршё республикасенчен килнисем.

Аслă поэтăмăра халалласа йёркеленё куравра «Нарспи сăнарне шыраса» фотостенд, ҫёрпў районёчи Тавăшкасси шулёнче вёренекенсем поэмăри хресчен пурнăҫне сăнарласа пани пурин кăмăлне те кайрё.

Ҫав вăхăтрах Чаваш Енрен кайнă делегаци Константин Иванован юбилейне унăн тăван ялёнче — Пушкарт Республикинчи Слакпурса — паллă турё.

Паллах, чаплă поэтăмăрăн султалакё ҫаканпа ҫёҫ вёҫленмё. Ҫитес вăхăтра «Нарспи» аудиокёнеке хатёрлесе каларма па-

лартнă. Поэмăна вырăсла вуласа ҫыртармашкăн Михаил Ефремов актера тата режиссера сённё. Михаил Ефремов — чаваша ҫутта каларнă Иван Яковлевич Яковлев мăнукён ачи. Паллах, ҫакă ана пирён республикапа тачă ҫыхантарса тарать. Актера тёллөн шухашласа суйланă. Маларах «Нарспие» вулама Хабенский е Безруков актерсене чёнесшён пулнă. Анчах ҫак чыслă ёҫе тума Ефремова сённи тёрёсрех пулё. Кёҫтентин хайён поэмине Яковлеван Чёмпёрти чаваш шулёнче вёреннё чухне хайланă-ҫке-ха.

Аудиокёнекене Мускавра ҫыртарёҫ. «Тёнче литературин архивё» издательство ертўҫи Виталий

Баев каланă тәрәх Михаил Ефремова пирён ентеш пулнăран кăна мар, актер таланчёшён суйланă. Ефремов хай вара «мёнле наци ҫынни» тесе ыйтсан яланах «чаваш» тесе пёлтерет-мён. Въл «Нарспи» поэмăна ача чухнех

вуланă иккен. Ана наци сёмне хăварса вырăсла куҫарнăшан ҫав тери саванать.

Ҫёнё аудиокёнеке кёҫех сутлăхра пулё. Ана чавашла та ҫыртарёҫ.

Владимир Кожевников сăнўкерчёкёсем.

ШАННА ЙАВАРА КАЙАК ҪУК

Кермен уҫалнă та...
хупаннă

Шупашкарти пәр кермене 2011 сул вёҫенчех тума пусланă. Унтанпа ана хута ярас вăхата темиҫе хут та улаштарчёҫ.

Ниепле те туса пётереймен кермен ҫинчен хула ҫыннисем чылай шўт-калараш хыврёҫ. Анчах июнён 3-мёшёнче ана уҫрёҫ-уҫрёҫех. 7 пин ҫурă ҫын вырнаҫмалли зала курсан шўтлекенсем лăпланчёҫ пек. Чăн та, ҫурчё капмар пулса тухнă. Кёр, саван, спортпа туслаш! Миллион ҫынлă хула валли въл. Шупашкарта халлехе ун чухлё ҫын ҫукха, чаплă хоккей командисем пирки те калаҫма иртерех, ҫапах та — пултăрин!

Республика влаҫёсем кермене уҫнă чухне ана 3 сул ҫурă тунă пирки манса кайса хайсен мухтав юрине юрла пуҫларёҫ. «Единая Россия» парти ана хăпартма пёр пус та пaman пулин те йёри-тавралла хайён лозунгёсене ҫакса хунă. Тухса калаҫаканёсем те единороссемех пулчёҫ. ЧР Патшалăх Канашён СПРАВЕДЛИВАЯ РОССИЯ парти ретёнче тăракан депутатёсем вара йыхрав хучёсене те тивёҫеймерёҫ. Сăмах май каласан, зала тултарас тесе организацисемпе ведомствăсенче ёҫлекенсене ирёксёрлесех уксалла билетсем тыттарнă: пёрисене 200 тенкёлеххи лекнё, теприсене — 800-ли.

Патшалăх Канашён депутатё Дмитрий Евсеев хайён интернет-журналёнче кермен алакёсене «саванăҫлă лару-тăрура» уҫнă хыҫҫанах питёрсе хуни ҫинчен пёлтерет. Апла пулсан, ана чанласах хута яриччен татах кётме тивё. Шупашкарсем ҫак ятпа ҫёнё шўт-калараш хатёрлесёҫ.

Султалак тәршёнче Чаваш Енре 3 финанс «пирамиди» тупса палартнă.

Республика прокуратурин пресс-служби пёлтернё тәрәх «Хлебороб» ялхуҫалăх кооперативён ертўҫи телёшпе уголовнай ёҫ пуҫарнă. Ана финанс «пирамиди» туса хунăшан айăплаҫёҫ.

Кооператив яланхи йёркепех «ёҫленё»: пайщик-граждансенчен укҫа пухса ана 24-31 процента ҫити ўстерсе пама шан-

тарнă. Килёшёвёсене 3 уйăхран пуҫласа султалак таран тунă. Вăхат иртнё, анчах пайщиксем хайсен укҫине те, проценчёсене те каялла илеймен. Темиҫе теҫетке ҫынран пухнă 10 млн ытла тенкё «пăсланнă».

Кăшт маларах, пёлтёрхи декабрьте, следстви аллине ҫак майпах «Гарант-Кредит» потребительсен обществин пуҫлăхё-

сем лекнёччё. Вёсем 2 пин ытла ҫынна шар кăтартма ёлкёрнё. Икё уйăх каялла «ТрастКапитал» кооператив 100 пайщика 20 млн тенкёлех улталанине палартнă.

Хăт мён чухлё анлантарсан та ҫынсем ултавҫасен аллине хайсен ирёкёпех пырса ҫакланаҫҫё. Ултаван ури кёскине манас марччё.

СУЯ — ҪУР ПУРНАҪ

Финанс «пирамидисем»
халё те арканса пётмен-ха

БЮДЖЕТ

Тупаш шайё
чакнаҫемён чакать

Чаваш Республикин бюджетне кёмелли тупаш виҫи январь-май уйăхёсенче 660 млн тенкё чухлё чакнă.

Ҫакан ҫинчен REGNUM информации агентствине Финанс министерстви пёлтернё. Хыснана кăҫалхи пилёк уйăхра 14,936 млрд тенкё тупаш кёнё, пёлтёрхи ҫак тапхăрта 15,6 млрд тенкё пулнă.

Налукпа тата налуксăр кёрекен тупаш 8,88 млрд тенкё, пёлтёрхинчен 2,5 процент ытларах. Чаваш Республикинчи инфляци вара ҫак уйăхсенче 8 процента ҫитнё. Ёҫ укҫи пёчёкленнине кура налук тўлессе те чакнă. Анчах влаҫра ларакансем шантарнă тәрәх въл ҫўлтен ҫўле хăпарса пырать иккен.

Республика бюджетчён такакёсем июнён 1-мёшё телне 14,27 млрд тенке ҫитнё (пёлтёр 14,66 млрд пулнă).

АК ТАТА!

Тăван чёлхешён
шар курнă

Шупашкар хулинче ялтан килнё ҫамрăксене иртен-ҫўренне чавашла калаҫнăшан тытса хёненё.

ЧР Шалти ёҫсен министерстви пёлтернё тәрәх ҫакă майан 11-мёшёнче пулса иртнё. Ялтан килнё икё ҫамрăк хула ачисенчен пирус ыйтнă. Кун пекки ытти чухне никама та телёнтермест, анчах хуларисене хальхинче лешсем чавашла калаҫни килёшмен, ҫаванпа вёсене вёрентсе илме шутолнă та. Ял ҫамрăкёсем магазинтан тухасса кётсе илнё те вёсене тапăннă. Пёрин сăмсине хуҫнă, теприн пуҫне ҫёмёрнё. Тапăнакансем пёр каччан курткине пёҫертме те именмен, ун кёсийнче документсем пулнă.

Уголовнай розыск сотрудикисем преступниксене шыраса тупнă, вёсенчен пёрне майан 19-мёшёнчех тытса чарнă.

Телефоны общественной приемной: 222-558, 222-559.

www.chuvashia.spravedlivo.ru

Учредитель и издатель - Региональное отделение Политической партии СПРАВЕДЛИВАЯ РОССИЯ в Чувашской Республике. Адрес редакции, учредителя и издателя: г. Чебоксары, ул. К. Маркса, дом 52, корп. 30, офис 306.

Тел.: (8352) 222-558, 222-559. Ответственный за выпуск - О. Дятлова. Свидетельство о регистрации СМИ ПИ № ФС 18-3403 от 15.06.2007 г., выдано Управлением Роскомнадзора по ПФО. Распространяется бесплатно.

Изготовлено: ООО «Навигатор», ИНН 2130010691. Юридический адрес: ЧР, г. Чебоксары, ул. К. Иванова, д. 80, корп. А.

Дата выхода в свет - 14.06.2015 г. Подписано в печать: по графику - 12.00, фактически - 12.00. Тираж 20 000 экз. Заказ №